

ΛΟΓΟ-ΔΗΜΙΑ

Συζητήσεις για την ελληνική λογοτεχνία και τον πολιτισμό
(από την αρχαιότητα μέχρι τα νεότερα χρόνια)

2^{ος} Θεματικός Κύκλος, 6^η Διάλεξη

Τετάρτη, 09 Μαρτίου, 6 μ.μ.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Κατερίνα Συνοδινού (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων)

Η Μήδεια στον Ευριπίδη: Βάρβαρη μάγισσα ή αιρετική γυναικεία μορφή;

Η Μήδεια ακόμα μια φορά. Τι είναι τελικά η Μήδεια; Είναι η βάρβαρη παιδοκτόνος, που διέπραξε μια φοβερή πράξη την οποία δεν θα μπορούσε να διαπράξει καμιά Ελληνίδα; Είναι η μάγισσα που μπόρεσε να εκδικηθεί τους εχθρούς της και να διαφύγει με τη βοήθεια των μαγικών δυνάμεών της; Είναι η ζηλότυπη γυναίκα που από λαγνεία, επειδή την εγκατέλειψε ο άντρας της για μια άλλη, σκότωσε τα παιδιά τους για να τον εκδικηθεί; Είναι η γυναίκα που με τη συμπεριφορά της δικαιώνει έμμεσα την παραδοσιακή κατώτερη θέση των γυναικών και την πατριαρχική ιδεολογία και πρακτική που τις καταπιέζει; Ή δεν συμβαίνει τίποτα από όλα αυτά, και αντί να καταγγέλλομε τη Μήδεια σαν κακή γυναίκα ή να υμνούμε τον Ευριπίδη σαν πρώιμο φεμινιστή, θα κάνουμε καλύτερα να χαρούμε την πολυπλοκότητα και την ποικιλομορφία των θεατρικών χαρακτήρων;

Με το έργο *Μήδεια*, όπως ελπίζω να φανεί, ο Ευριπίδης βάζει με έμφαση το ζήτημα της θέσης της γυναίκας στην κοινωνία της εποχής του και ανοίγει διάλογο με το κοινό του. Το ότι η ηρωίδα του είναι και βάρβαρη δίνει και άλλες προεκτάσεις στον σχετικό προβληματισμό.

Σταυρούλα Κωνσταντίνου (Πανεπιστήμιο Κύπρου)

Γαλακτοφόροι Μαστοί: μια κοινωνικο-ιδεολογική προσέγγιση της θηλάζουσας γυναίκας στην αρχαιότητα και στο Βυζάντιο

Η σύγχρονη δημόσια συζήτηση για το ποιο είναι το καταλληλότερο βρεφικό γάλα – το μητρικό γάλα ή εκείνο της φόρμουλας – είχε διαφορετική μορφή στην αρχαιότητα και στο Βυζάντιο όπου δεν υπήρχε το προπαρασκευασμένο γάλα. Σε εκείνες τις εποχές, η αντίστοιχη συζήτηση περιστρεφόταν σχεδόν εξ ολοκλήρου γύρω από το ανθρώπινο γάλα και καταπιανόταν με το ερώτημα «ποια θα έπρεπε να θηλάζει το βρέφος: η βιολογική του μητέρα ή μια τροφός»; Γιατροί, φιλόσοφοι, λόγιοι, ρήτορες και εκκλησιαστικοί συγγραφείς της

εποχής λάμβαναν τη μία ή την άλλη θέση. Οι υποστηρικτές του μητρικού γάλακτος παρουσίαζαν την τροφή με τα πιο μελανά χρώματα, ενώ οι οπαδοί του ανάδοχου θηλασμού μιλούσαν εγκωμιαστικά για την τροφή της οποίας το γάλα παρουσιαζόταν ως το καταλληλότερο για το νεογέννητο.

Στο πλαίσιο της παρούσας διάλεξης, θα επιχειρηθεί μια κοινωνικο-ιδεολογική ανάλυση της θηλάζουσας γυναίκας στην αρχαιότητα και στο πρώιμο Βυζάντιο μέσα από την οπτική γωνία της *κυριαρχίας*, ενός όρου που έχει εισαχθεί από την Elizabeth Schussler Fiorenza και αναφέρεται στο κοινωνικοπολιτικό σύστημα εξουσίας και υποταγής που βασίζεται στη δύναμη του *κυρίου* – του αφέντη, του *pater familias* και του συζύγου. Οι υπό εξέταση κοινωνίες βασίζονταν σε ένα σύστημα δουλείας, όπου η εξουσία ασκούσαν κυρίως από τον άνδρα αφέντη, ο οποίος αποφάσιζε για τις ζωές των μελών του οίκου του: τη γυναίκα, τα παιδιά και τις/τους σκλάβες/ους του. Το να εντοπίσουμε τα στοιχεία που εγγράφουν το έθος της *κυριαρχίας*, κατά την υπό εξέταση περίοδο, μέσα από τη μελέτη της θηλάζουσας γυναίκας αποτελεί εποικοδομητική και παραγωγική διαδικασία, η οποία εδράζεται σε τρία διαφορετικά σημεία: (1) πώς χρησιμοποιείται η θηλάζουσα γυναίκα, για να εξηγηθούν οι μηχανισμοί των κοινωνιών της *κυριαρχίας*, (2) πώς η θηλάζουσα γυναίκα ενδυναμώνεται και θέτει υπό αμφισβήτηση τις δομές των εν λόγω κοινωνιών, και (3) πώς η εκμετάλλευση της θηλάζουσας γυναίκας επιτρέπει την ενίσχυση και συνέχιση της *κυριαρχίας*.

Ο χρόνος της διάλεξης επιτρέπει την εξέταση ενός από τα τρία προαναφερθέντα σημεία. Εστιάζοντας στην περίπτωση της Περπέτουας, μιας θηλάζουσας μητέρας που πέθανε ως μάρτυρας στις αρχές του τρίτου αιώνα μ.Χ., θα καταδείξω πώς η μητρότητα και ο θηλασμός λειτουργούν ως ισχυρά μέσα ενδυνάμωσης της γυναίκας στην *κυριαρχική* ρωμαϊκή κοινωνία του τέλους του δευτέρου και των αρχών του τρίτου αιώνα. Μέσα από την εξέταση της διήγησης του μαρτυρίου της Περπέτουας θα φανεί ότι η αγιότητά της δεν εκπηγάζει τόσο από την εμπειρία των βασανιστηρίων της, όσο από την εμπειρία της ως φυλακισμένης μητέρας, μέσα από την οποία αποκτάει ανώτερα χαρίσματα και τη δυνατότητα μιας πιο επιτακτικής και άμεσης πρόσβασης στο θείο.

Όσοι/ες ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν τη διάλεξη πρέπει να συμπληρώσουν την ακόλουθη ηλεκτρονική αίτηση εγγραφής για να λάβουν τον σύνδεσμο Zoom:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdyI_A4TQsNoCIYUNGmZptbXT4-OTwHirkMk0HjNKHmNJA0_w/viewform

Την εκδήλωση συντονίζουν οι Ερευνητές του Κέντρου Ερέυνης της Ελληνικής και Λατινικής Γραμματείας, Αλεξάνδρα Ροζοκόκη και Ανδρέας Σεραφείμ.

ΕΥΠΡΟΣΔΕΚΤΟΙ/ΕΣ!